

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1941 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

(4:e avd.)

Kommunikationsdepartementet.

1:o **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar.** I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1941/42 har Kungl. Maj:t (punkt 1, sid. 1 och 2, av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1941) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42; *dels ock* till Kommunikationsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 306,600 kronor.

Enligt förevarande förslag skulle vissa för de i kanslihuset inrymda åtta departementen gemensamma avlöningsutgifter — däribland främst avlöning m. m. till expeditionsvakterna i kanslihusets huvudentré — vilka utgifter för närvarande förskottas av kommunikationsdepartementet och sedan budgetårsvis fördelas å de olika departementen, i sin helhet få slutligt belasta kommunikationsdepartementets avlöningsanslag. Bortsett härifrån samt från att anslagsposten till rörligt tillägg — i enlighet med av chefen för finansdepartementet förordade och av riksdagen numera godkända grunder — beräknats efter 15 procent mot 9 procent i gällande stat, innebär förslaget inga andra ändringar än sådana, som sammanhånga med den beslutade omläggningen av avlöningsstaternas uppställning.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må

- a) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till departementschefen	24,000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	170,000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	12,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	67,300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	33,300
	Summa kronor 306,600;
b) till <i>Kommunikationsdepartementet</i> : Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 306,600 kronor.	

2:o) **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, sid. 2—4) föreslagit riksdagen att till Kommunikationsdepartementet: Omkostnader för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 96,700 kronor.

Utskottet.

Anslaget till omkostnader för kommunikationsdepartementet föreslås för nästa budgetår skola uppföras med ett från 40,000 kronor till 96,700 kronor förhöjt belopp. Höjningen sammanhänger huvudsakligen med att vissa för de i kanslihuset inrymda åtta departementen gemensamma omkostnader för kanslihusets telefonväxel, nattbevakning, städning o. s. v., vilka omkostnader för närvarande efter att hava förskotterats av kommunikationsdepartementet fördelas å de olika departementens omkostnadsanslag, framdeles avses skola i sin helhet få slutligt belasta förevarande anslag. Under erinran härom får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *Kommunikationsdepartementet*: Omkostnader för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 96,700 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

3:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, sid. 5—12) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42; *dels ock* till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 693,800 kronor, därav 346,900 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag föreslås för nästa budgetår skola uppföras med ett från 683,800 kronor till 693,800 kronor förhöjt belopp. Anslagshöjningen beror helt på att anslagsposterna till rörligt tillägg — i enlighet med av chefen för finansdepartementet förordade och av riksdagen numera godkända grunder

— beräknats efter 15 procent mot 9 procent i gällande stat, vilket medfört en sammanlagd ökning av dessa anslagsposter å 20,800 kronor. Mot ökningen av anslagsposterna till rörligt tillägg bör emellertid ställas, att övriga poster upptagits till belopp, som tillsammans äro understiga motsvarande belopp i gällande stat med 10,800 kronor. Härvid bör uppmärksammas, att i anslaget på grund av omreglering av vissa arvoden inräknats å arvoden nu utgående dyrtidstillägg om 3,100 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

Det nu rådande krisläget har i skilda avseenden inverkat på väg- och vattenbyggnadsstyrelsens olika arbetsområden. Sålunda har styrelsens befattning med vägdistriktens vägbyggnader och vägunderhåll minskat till följd av lägre anslag för ändamålet ävensom bristen på flytande drivmedel. Den civila luftfarten är jämväl av mindre omfattning. Vidare har byggandet av hamnar med anlåtande av de vanliga hamnbyggnadsanslagen ävensom utförandet av statliga stensättningsarbeten inskränkts. Å andra sidan hava såsom styrelsen framhållit nya uppgifter tillkommit såsom anläggandet av för försvaret viktiga vägar och broar, byggandet av Falsterbokanalens oljelagringsanläggningar och flygfält. Vissa av de nytillkomna arbetsuppgifterna äro emellertid av relativt begränsad varaktighet och styrelsens behov av arbetskrafter för större arbetsföretag tillgodoses därjämte ofta genom anställande av personal utom styrelsen, vilken avlönas med de för arbetena särskilt anvisade anslagen. En viss begränsning av styrelsens fast anställda personal skulle därför enligt min mening i och för sig kunna anses motiverad. Å andra sidan vill jag här omnämna, att jag har för avsikt förordna, att betydande anslag, berörande väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhetsområde, upptagas å den av chefen för finansdepartementet i finansplanen berörda tilläggsstaten, varom förslag avses skola framläggas för riksdagen och å vilken anslag skola upptagas för arbetslöshetens bekämpande. Skulle utvecklingen å arbetsmarknaden motivera, att de med anslagen avsedda arbetena igångsättas, kommer styrelsens arbetsbörda åter att ökas. Med hänsyn huvudsakligen härtill vill jag icke för närvarande förordna någon minskning i styrelsens fast anställda personal. Jag förutsätter emellertid, att styrelsen noga beaktar alla föreliggande möjligheter till ett nedbringande av kostnaderna för styrelsens verksamhet. Särskilt vill jag framhålla angelägenheten av att styrelsen vid minskat arbete för styrelsens fast anställda personal söker inskränka anställandet av tillfällig personal genom att för viss tid överföra för ändamålet lämpliga befattningshavare inom styrelsen till arbeten, för vilka eljest särskild arbetskraft utom styrelsen skulle hava anlåtats. Härigenom vinnes bland annat den fördelen, att styrelsen i minskad utsträckning behöver anlita av styrelsen oprövd personal. Då andra kostnader för ett visst byggnadsföretag än de, som sammanhänga med de rent administrativa, principiellt böra bestridas av de för företaget anvisade medlen, synas avlöningsutgifterna för dem av styrelsens egna befattningshavare, som anförtros uppgifter vid dylika företag, böra belasta byggnadsanslagen och motsvarande besparing ske å styrelsens avlöningsanslag. Jag förutsätter därvid, att de besparingar, som genom dylikt förfarande uppkomma å sistnämnda anslag, icke komma att av styrelsen tagas i anspråk.

Departementschefen har ansett sig icke för närvarande böra föreslå någon minskning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens fast anställda personal. Vad *departementschefen* anfört till stöd härför har ej givit anledning till någon

erinran från utskottets sida. Utskottet förutsätter emellertid i likhet med departementschefen, att styrelsen noga beaktar alla föreliggande möjligheter till ett nedbringande av kostnaderna för styrelsens verksamhet. Härvid bör särskilt uppmärksammas vad departementschefen framhållit angående överflyttning av personal inom styrelsen till arbeten, för vilka eljest särskild arbetskraft utom styrelsen anlitas.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	247,000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	12,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	158,300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	52,000
	Säger kronor 469,900

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion.

	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	113,500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	84,600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	25,800
	Säger kronor 223,900
	Summa kronor 693,800;

b) till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 693,800 kronor, därav 346,900 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

4:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, sid. 12—18) föreslagit riksdagen att till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 134,000 kronor, därav 67,900 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag, som för innevarande budgetår uppförts med 156,000 kronor, har för nästa budgetår av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* föreslagits skola nedsättas *dels* i vad avser anslagsmedlen till expenser med 1,000 kronor, motsvarande vad som för löpande budgetår anvisats för vissa engångsutgifter, *dels ock* i vad avser anslagsmedlen till publikationstryck med 4,000 kronor

under förutsättning att styrelsens årsberättelse samt vissa statistiska uppgifter icke skola tryckas.

Departementschefen har emellertid, med hänsyn till att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet inom åtskilliga delar av styrelsens ämbetsområde till följd av de rådande förhållandena inskränkts, ansett sig böra förorda ytterligare beskärning av styrelsens omkostnadsanslag för nästa budgetår.

Sålunda föreslås till reseersättningar för väg-, bro- och vägtrafikinspektionen skola på grund av de minskade arbetena inom vägväsendet anvisas ett från 29,800 kronor till 25,000 kronor nedsatt belopp. Därjämte anses ett i anslagsposten till reseersättningar för löpande budgetår ingående belopp å 2,000 kronor till utrikesresor för järnvägs- och luftfartsbyråns personal kunna nedsättas till 1,000 kronor. Slutligen föreslås, att ett nu under anslagsposten till expenser upptaget belopp å 5,000 kronor för luftfärdsförsäkring av personal skall uppföras under reseersättningsposten med ett till 3,500 kronor nedsatt belopp.

I fråga om anslagsposten till expenser föreslås, att för nästa budgetår icke skall upptagas något belopp för flygutbildning åt luftfartsinspektörerna, varigenom vinnes en besparing å 2,000 kronor. Vidare har medelsanvisningen för allmänna expenser genom beskärning av utgifterna för inköp av papper, bokinköp och bokbindning samt inköp och underhåll av inventarier ansetts kunna nedsättas med 11,000 kronor till 67,000 kronor.

En sammanfattning av departementschefens beräkning av medelsbehovet lämnas i efterföljande sammanställning, i vilken för jämförelse även medtagits motsvarande siffror för löpande budgetår.

	K r o n o r	
	1940/41	Prop.
Sjukvård m. m.	—	3,300
Resekostnader:		
Reseersättningar för väg-, bro- och vägtrafikinspektionen	29,800	25,000
Reseersättningar i övrigt	21,700	20,700
Luftfärdsförsäkring av personal	5,000	3,500
Expenser:		
Bränsle, lyse och vatten	6,500	6,500
Övriga expenser:		
För eget behov:		
Löpande utgifter	¹⁾ 85,000	¹⁾ 72,000
Engångsutgifter	1,000	—
För annat än eget behov	1,000	1,000
Publikationer	6,000	2,000
	<u>156,000</u>	<u>134,000</u>

¹⁾ Härav 5,000 kronor till geoteknikerns instrument- och laboratorieutrustning.

Utskottet.

Förevarande anslag har, samtidigt som till anslaget överförts till 3,300 kronor beräknade utgifter för sjukvård m. m., för nästa budgetår föreslagits skola nedsättas med 22,000 kronor till 134,000 kronor. Denna beskrining av anslaget har ansetts möjlig med hänsyn till att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet inom åtskilliga delar av styrelsens ämbetsområde kommit att inskränkas till följd av de rådande förhållandena. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 134,000 kronor, därav 67,900 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

5:o) **Statens väginstitut.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, sid. 18—20) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42; *dels ock* till Statens väginstitut för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 200,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enligt förevarande förslag skulle den i gällande stat för väginstitutet upptagna anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden höjas med 3,000 kronor till 33,000 kronor. Höjningen motiveras med att en del av den personal, som avlönas från denna post, är mera stadigvarande anställd och därför bör tillerkännas viss löneförhöjning på grund av de ökade levnadskostnaderna. Bortsett från vad nu sagts och från att anslagsposten till rörligt tillägg — i enlighet med av chefen för finansdepartementet förordade och av riksdagen numera godkända grunder — beräknats efter 15 procent mot 9 procent i gällande stat, innebär förslaget icke andra ändringar än som föranledas av de nya grunderna för avlönings- och omkostnadsstaternas uppställning.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

Väginstitutets verksamhet, som består i dels praktiska vägstudier och dels laboratorieforskningar, syftar till att effektivisera och förbilliga olika åtgärder inom vägväsendets område. Särskilt under nu rådande förhållanden, då alla ansträngningar måste göras för att i möjligaste mån nedbringa de avsevärda kostnader, som vägväsendet kräver, är väginstitutets verksamhet av stor ekonomisk betydelse. Institutets personal, som för närvarande uppgår till något över 20 personer, torde icke vara större än som erfordras för att institutet skall kunna motsvara de anspråk, som skäligen böra ställas å detsamma. En minskning av institutets personal torde därför enligt min mening icke kunna ske utan allvarlig skada för institutets arbete och ett eftersättande i större eller mindre omfattning av institutets arbetsuppgifter och arbetsprogram.

Med hänsyn till här anförda förhållanden anser jag mig icke böra förorda, att någon annan ändring sker i institutets verksamhet, än att institutet i den mån så icke redan skett i första hand inriktar sig på sådana undersökningar, vilka under nuvarande förhållanden äga särskild aktualitet och kunna tänkas leda till resultat, som snabbt kunna tillgodogöras inom vägväsendet. Jag förutsätter vidare, att alla föreliggande möjligheter till en minskning av institutets utgifter av olika slag väl tillvaratagas.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Stat.

Avlöningar.

	Kronor
1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	13,200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	86,400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	14,800
4. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	33,000
	Säger kronor 147,400

Omkostnader.

	Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	8,500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	21,800
4. Publikationstryck	6,000
5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	31,500
	Säger kronor 68,100
	Summa kronor 215,500

Särskilda uppbördsmedel.

	Kronor
1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	15,400
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	100
	Säger kronor 15,500

Nettoutgift kronor 200,000;

b) till Statens väginstitut för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 200,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

6:o) **Vägorganisationen i länen.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, sid. 20—27) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad stat för vägorganisationen i länen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42; *dels ock* till Vägorganisationen i länen för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 918,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin till grund för förevarande förslag liggande framställning uttalat, att någon reducering av vägingenjörskontorens personal icke är möjlig under nästa budgetår.

Departementschefen anser det emellertid kunna antagas, att det rådande krisläget med därav följande begränsningar i de ordinarie anslagsmedlen för olika vägändamål kommer att medföra en viss minskning i vägingenjörskon-

torens arbetsbörda, som icke helt uppväges av nya uppgifter. Han anser sig därför böra förorda vissa begränsningar i den nuvarande vägorganisationen. Skulle arbeten å vägväsendets område behöva igångsättas för att bereda arbetstillfällen åt arbetslösa i sådan omfattning, att på denna grund en förstärkning av vägingenjörskontorens personal visar sig nödvändig, förutsätter departementschefen emellertid, att i likhet med vad som i dylika fall hittills i viss utsträckning ägt rum, avlöningskostnaderna för denna personal få bestridas av vederbörande byggnadsanslag.

Enligt vad departementschefen i anslutning härtill förordat skulle de nuvarande fyra vägingenjörsassistenterna med tjänstgöring under året sex månader i vartdera av två län indragas från och med ingången av nästa budgetår. Lönen till dessa assistenter beräknas exklusive rörligt tillägg uppgå till 19,350 kronor. Vidare föreslås medelsanvisningen för extra rit- och skrivbiträden samt för kamerala biträden skola nedsättas med 20,050 kronor till 60,000 kronor.

Mot de sålunda föreslagna besparingarna bör emellertid ställas den anslagshöjning, som föranletts av att anslagsposten till rörligt tillägg — i enlighet med av chefen för finansdepartementet förordade och av riksdagen numera godkända grunder — beräknats efter 15 procent mot 9 procent i gällande stat. I samma riktning verkar, att statsverkets inkomster av vägingenjörernas för rättningar föreslagits skola upptagas å staten med ett från 275,600 kronor till 125,000 kronor nedsatt belopp. De i olika avseenden vidtagna ändringarna i anslagets beräkning hava tillsamman tagna lett till det resultatet, att anslagets slutsumma måst höjas med 148,000 kronor till 918,000 kronor.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag, vilket innebär en viss, av de rådande krisförhållandena betingad beskrining av den nuvarande vägorganisationen, tillstyrkes av utskottet. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för vägorganisationen i länen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Stat.

Avlöningar.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	248,700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	427,400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	90,000
	Säger kronor 766,100

Omkostnader.	Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	3,300
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	175,000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	98,600
	Säger kronor 276,900
	Summa kronor 1,043,000

Särskilda uppbördsmedel.

	Kronor
Arvoden och ersättningar för förrättningar, som verkställda av vägingenjörerna och deras biträden	125,000

Nettoutgift kronor 918,000;

b) till *Vägorganisationen i länen* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 918,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

7:o) **Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, sid. 30—36) föreslagit riksdagen att *dels* till Bidrag till vägunderhållet på landet m. m. för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 47,700,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen; *dels ock* godkänna följande

Förslag

till

Förordning

angående statsbidrag till vägunderhåll och vinterväghållning på landet under år 1941.

Häri genom förordnas, att utan hinder av vad i 2 § 1 mom. förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket föreskrives, följande skall äga tillämpning:

Till vägdistrikt skall, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, för år 1941 lämnas statsbidrag med åttiofem procent av det belopp, vartill väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknar distriktets kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under året skäligen böra uppgå. I fråga om ödebygdsväg skall bidraget dock, efter i övrigt samma grunder, utgå med nittiofem procent.

För tilldelning till vägdistrikt av ifrågavarande bidrag till vägunderhållet på landet m. m. skall väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgöra en fördelningsplan. Över det beslut, varigenom denna fördelningsplan fastställs, må besvär icke anföras.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 83, av friherre A. De Geer m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 128, av herr O. Werner m. fl., har hemställts, att riksdagen ville bifalla Kungl. Maj:ts proposition om bidrag till vägunderhållet på landet m. m. genom anvisande av ett anslag av 47,700,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen; men att riksdagen därvid måtte ställa det villkoret att bidraget skall beräknas utgå med 85 procent å 1941 års *verkliga* vägunderhållskostnad.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första

kammaren, nr 139, av herr *M. Svensson* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 189, av herr *E. Lindmark* m. fl. hemställts, att riksdagen vid behandlingen av det under sjätte huvudtiteln äskade anslaget å 47,700,000 kronor till Bidrag till vägunderhållet på landet m. m. måtte besluta att med ändring av Kungl. Maj:ts förslag,

antingen såsom grund för fördelningen av anslaget lägga de i 2 § 1 mom. av kungl. förordningen den 30 juni 1936 givna föreskrifterna, samt giva anslaget förslagsanslags natur,

eller också anvisa *dels* ett anslag å 40,200,000 kronor, vilket utan hinder av vad i 2 § 1 mom. förordningen av den 30 juni 1936 stadgas angående statsbidrag till sommarvägunderhållet på landet, skall i mån av tillgång å därtill anslagna medel lämnas åt vägdistrikt såsom statsbidrag med 85 procent — för ödebygdsvägar med 95 procent — av det belopp, vartill väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknar att distriktets kostnad för sommarvägunderhåll under 1941 skäligen bör uppgå, *dels ock* ett förslagsanslag av 7,500,000 kronor att användas till statsbidrag med 85 procent — för ödebygdsvägar 95 procent — av distriktets verkliga kostnader för vinterväghållningen under år 1940.

Slutligen har i en av herr *G. Pettersson* i Hällbacken m. fl. inom andra kammaren väckt motion, nr 173, hemställts, att riksdagen måtte besluta att statsbidraget till vägunderhållet på landet skall, i likhet med vad som hittills gällt, utgå på de verkliga kostnaderna och för nästa budgetår med 85 procent samt att till ödebygdsväg och vinterväghållning å sådan väg särskilt bidrag med 10 procent lämnas av statsmedel utöver de 85 procenten och att för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 47,700,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enligt de bestämmelser, som godkändes vid 1938 års riksdag, skola — i mån av tillgång å därtill anslagna medel — till vägdistrikt årligen lämnas statsbidrag med åttiofem procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående år, dock att till kostnader för underhåll av ödebygdsväg och vinterväghållning å sådan väg särskilt tilläggsbidrag med tio procent lämnas av statsmedel utöver vad nyss sagts. Till grund för fastställande av vägdistriktens verkliga kostnader skola läggas på föreskrivet sätt förda och granskade räkenskaper.

Vid tidpunkten för framläggandet av 1940 års statsverksproposition hade trafiken med motorfordon till följd av den rådande bristen på flytande motorbränsle nedgått avsevärt. I fråga om vägunderhållskostnaderna under år 1940 räknades därför med att desamma skulle bliva icke obetydligt lägre än under år 1939. Då en tillämpning av de gällande bidragsreglerna, enligt vilka vägunderhållsbidraget för år 1940 skulle beräknas på den verkliga kostnaden under år 1939, kunde förväntas medföra, att bidraget i flertalet fall skulle komma att överstiga åttiofem procent respektive nittiofem procent av den verkliga kostnaden under år 1940, förordades i 1940 års statsverksproposition, att statens bidrag till vägunderhållet skulle med bibehållande

av gällande bidragsprocenttal beräknas å ett belopp av 59.5 miljoner kronor, motsvarande de uppskattade kostnaderna för 1940 års vägunderhåll. Anslaget till bidrag för vägunderhållet på landet skulle i enlighet härmed anvisas med 51 miljoner kronor.

Det av Kungl. Maj:t i anslutning härtill framlagda förslaget vann emellertid ej riksdagens bifall. Riksdagen beslöt i stället, att statsbidraget skulle, efter i huvudsak oförändrade grunder i övrigt, för år 1940 utgå med sjuttiofem procent, dock att till kostnader för underhåll av ödebygdsväg och vinterväghållning å sådan väg särskilt tilläggsbidrag med tjugu procent finge lämnas. Därjämte anvisade riksdagen för ändamålet ett anslag av 51 miljoner kronor.

I skrivelse den 12 november 1940 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att styrelsen, med stöd av de hos styrelsens vägunderhållsinspektion tillgängliga uppgifterna angående vägunderhållet ansett sig kunna beräkna vägunderhållskostnaderna för år 1940 till i runt tal 56,000,000 kronor, därav för landsvägar 55,300,000 kronor och för ödebygdsvägar 700,000 kronor. Räknade man, anför styrelsen, för nästa budgetår med ett statsbidrag av 85 respektive 95 procent, skulle för statsbidrag erfordras tillhopa 47,670,000 kronor; utginge man från samma procentsatser som för år 1940, det vill säga 75 respektive 95, skulle erfordras tillhopa 42,140,000 kronor.

Styrelsen upplyser vidare, att i vägdistriktens stater för år 1941, vilka för granskning infordrats av vägunderhållsinspektionen, statsbidrag till vägunderhållet beräknats till sammanlagt 45,422,000 kronor och att utdebitering av vägs katt bestämts i anslutning härtill. Därvid vore att märka, att endast 13 vägdistrikt räknat med statsbidrag efter 85 procent till underhållet av landsvägar; alla andra distrikt hade räknat detta bidrag efter 75 procent.

Departementschefen anför inledningsvis att 1941 års vägunderhållskostnader icke torde behöva beräknas till högre belopp än 1940 års motsvarande kostnader eller 56 miljoner kronor. Utgående från här gjorda antagande om vägunderhållskostnadernas storlek under år 1941 syntes tre alternativ böra övervägas i fråga om principerna för statens bidrag till dessa kostnader, nämligen antingen ett bibehållande av samma regler, som gällde för år 1940, eller en återgång till de för åren före 1940 gällande bestämmelserna eller slutligen det av departementschefen nästlidet år förordade förslaget, innebärande att bidraget skulle utgå med 85 respektive 95 procent å den kostnad, vartill underhållet redan nu kan beräknas. Med förordande av sistnämnda alternativ anför departementschefen bland annat följande:

Nästlidet år anförde jag vid anmälan av här ifrågavarande anslag, att den inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bedrivna undersökningen rörande vägunderhållskostnaderna fortskridit så långt, att av densamma i stort sett framginge storleken av de underhållskostnader vart och ett vägdistrikt skäligen borde få nedlägga för att hålla vägarna i ett tillfredsställande skick. Under tiden efter detta uttalande har vägunderhållsinspektionens utredning kommit att omfatta ytterligare ett års vägunderhållskostnader, nämligen 1939 års, varjämte inspektionen numera blivit satt i tillfälle att genom inkommande rapporter rörande utgifterna för vägunderhållet och genom vägdistriktens till inspek-

tionen överlämnade stater för det nästkommande året utöva en fortlöpande kontroll över vägunderhållskostnaderna. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens möjligheter att åstadkomma en i stort sett rättvis uppskattning av vägdistriktens underhållsutgifter under det löpande året torde därför numera hava ökat icke obetydligt. Kvar stå visserligen vanskligheterna att på förhand beräkna kostnaderna för vinterväghållningen. Dessa kostnaders betydelse synes mig emellertid hava i viss mån överskattats. Variationerna mellan olika års kostnader för vinterväghållningen äro nämligen i allmänhet av relativt måttlig storleksordning. Sålunda må nämnas, att dessa kostnader utgjorde i avrundade tal för åren 1937—1939 7.8, 7.03 respektive 7.7 miljoner kronor. Dessutom äro vid fördelningen mellan distriktet det ena halvårets vinterväghållningskostnader i stort sett kända. Vad angår militärtrafikens inverkan på vägunderhållskostnaderna torde erfarenheterna från år 1940 hava givit vid handen, att påfrestningarna på underhållet genom denna trafik icke varit av alltför allvarlig art. I vissa fall har det därjämte förekommit, att vägunderhållet i viss utsträckning utförts genom de militära myndigheternas försorg.

De skäl, som nästlidet är föranledde mig att förorda det tredje alternativet, anser jag alltjämt bärande. Den väsentliga fördelen med en bidragstildelning, enligt vilken varje vägdistrikt tilldelas ett till sin storlek på förhand bestämt belopp, ligger enligt min mening däri, att man skapar ett starkare motiv för sparsamhet i vägförvaltningen. De vägdistrikt, som iakttaga återhållsamhet i fråga om vägunderhållsutgifterna, komma att gynnas, medan de mindre sparsamma få bära högre kostnader. Det nu tillämpade systemet innebär däremot, att vägdistriktet kunna göra avsevärda, ofta i och för sig mindre nödvändiga utgifter i medvetandet om att i varje fall en väsentlig del av utgifterna överflyttas till statsbidraget för nästkommande år.

Vid övervägande av olika på frågan inverkan förhållanden har jag ansett mig böra vidhålla min förut intagna ståndpunkt. Jag förordar alltså, att anslaget till statsbidrag till vägunderhållskostnaderna på landet beräknas på det belopp, vartill 1941 års underhållskostnader redan nu kunna skäligen beräknas uppgå, och att bidraget utgår med 85 procent, dock att i fråga om ödebygdsvägar bidraget må utgå med 95 procent. Fördelningen av det anslag, som i enlighet härmed bör anvisas, bör ske av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Då anslaget förutsättes skola anvisas med ett bestämt belopp, följer därav, att emot styrelsens beslut om fördelningen av anslaget besvär icke må anföras. Ett överklagande från ett vägdistrikts sida skulle nämligen medföra, att hela fördelningsplanen icke skulle kunna tillämpas förrän besvären avgjorts, enär en höjning av ett bidrag skulle kunna medföra, att ett eller flera andra bidrag måste minskas i motsvarande mån.

1941 års kostnader för vägunderhållet torde i enlighet med vad förut anförts böra beräknas till 56 miljoner kronor. Av detta belopp kunna 55.3 miljoner kronor anses belöpa å vanliga vägar samt återstoden, 0.7 miljoner kronor, å ödebygdsvägar. Anslaget skulle i anslutning härtill för nästa budgetår behöva anvisas med $(85/100 \times 55,300,000 + 95/100 \times 700,000)$ 47,670,000 kronor eller avrundat 47,700,000 kronor.

Utskottet.

Enligt en så sent som vid 1938 års riksdag beslutad omläggning skall till landets vägdistrikt utgå ett årligt bidrag till vägunderhållet med 85 procent av de *verkliga* kostnaderna under nästföregående år. För år 1940 berättigades alltså vägdistriktet, enligt beslut av 1940 års riksdag, att erhålla dylikt bidrag — för detta år av besparingskäl nedsatt till 75 procent — på de underhålls-

kostnader de redovisade i sina räkenskaper för år 1939. I detta genom sin enkelhet lätt tillämpbara system föreslås nu av departementschefen ändring, varvid ånyo upptages ett i nästföregående års statsverksproposition framlagt men av 1940 års riksdag ej godkänt liknande förslag. Vid beräkningen av bidraget för 1941 års underhåll, om vilket innevarande riksdag nu har att besluta, skulle sålunda ej storleken av nästföregående års d. v. s. 1940 års kostnader vara avgörande för vad ett vägdistrikt för år 1941 erhåller i bidrag. Bestämmande skulle i stället bli en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjord uppskattning av vad underhållet inom vederbörande vägdistrikt under innevarande år kan komma att kosta. Med avvikelse från hävdvunnen administrativ ordning förutsattes också att styrelsens beslut i fråga om bidragstilldelningen icke skall få hos Kungl. Maj:t överklagas.

Då till förmån för denna nya uppskattningsmetod framhålles att den gör bättre kontroll över underhållsutgifterna möjlig, må häremot erinras, att även vid nuvarande system med underhållsbidragets beräkning direkt på de faktiskt havda kostnaderna det förutsattes att endast godkända sådana få medtagas. Redan nu förutsattes alltså — och detta gäller i all synnerhet beträffande mera tveksamma eller omfattande underhållsarbeten — ett föregående samråd mellan å ena sidan vederbörande statsorgan, främst vägingenjörerna, och å andra sidan vägdistrikten, vilka senare eljest löpa risk att för arbetet i fråga gå miste om statsbidrag. Även i övrigt är redan nu, såsom allmänt känt är, den allmänna ekonomiska och tekniska kontrollen över vägdistrikten mycket ingående; vägingenjörernas inspektioner och rådgivande medverkan i övrigt ha sålunda alltmåra utökats, och distriktens bokföringssystem har dessutom systematiserats och utvecklats med månadsboksut och kvartalsrapporter. Dessa ge en uppmärksam vägingenjör goda möjligheter att rätt snabbt följa den ekonomiska utvecklingen inom de distrikt han har att övervaka. Även till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen översändas samma räkenskapshandlingar, och även denna styrelse har alltså liknande möjligheter till fortlöpande kontroll och inspektion.

Att det av departementschefen föreslagna systemet med ett fast bidrag som utgår oberoende av de i verkligheten gjorda utläggerna kan medverka till återhållsamhet med underhållsutgifterna skall ingalunda förnekas. Å andra sidan ökas dock riskerna för att underhållet kan eftersättas. På grund av krigsförhållandena ha, såsom bland initierade tämligen känt är, redan betydande inskränkningar skett i underhållet av landets allmänna vägar. Såsom i detta avseende synnerligen belysande må anföras, att kostnaderna för grusning och makadamisering, som år 1938 uppgingo till 22.6 och år 1939 till 21.4 miljoner kronor, år 1940 minskats till 10.4 miljoner kronor. Kostnadsposten för röjning och dikesrensning hade likaledes nedgått till cirka hälften eller från 9.4 år 1938 och 8.0 miljoner kronor år 1939 till 4.2 miljoner kronor år 1940. Då å underhållet av permanenta och halvpermanenta beläggningar år 1940 nedlagts allenast 700,000 kronor mot 1,480,000 kronor år 1938 och 1,720,000 kronor år 1939 innebär också detta ett exempel på kostnadsminskningar, som bland fackmän måste inge betänkligheter, i det att vad som nu inbesparats i direkta ut-

gifter i stället kan ha förlorats i fråga om beläggningarnas framtida hållbarhet. Ej minst inom vägväsendet gäller nämligen att eftersatt underhåll innebär dålig ekonomi och att vad som nu förlorats i standard måste framdeles återvinnas, eventuellt med större kostnader.

Det är ej alls osannolikt att ett distrikt som tillfälligt gör inskränkningar på underhållet kan tjäna på en tilldelning av ett redan under löpande år fastställt bidrag på sätt departementschefen tänkt sig. I all synnerhet gäller detta om distriktet samtidigt gynnas av god väderlek, mindre trafik än som förutsetts och andra dylika faktorer, vartill hänsyn ej kunnat tagas vid statsbidragets beräkning. Motsatta förhållanden måste däremot innebära ett missgynnande av vederbörande distrikt. Vid nuvarande system utjämnas av sig självt dylika växlingar mellan olika år. Statsbidraget, som lyftes år 1940, kan visserligen inom många vägdistrikt skenbart förefalla högt om det jämföres med 1940 års i allmänhet — på grund av vidtagna inskränkningar — låga kostnader. I realiteten utgör emellertid vad som sålunda år 1940 utbetalats ett i efterskott lyft bidrag för 1939 års verkliga kostnader, vilka i allmänhet äro högre. I stället kommer nu statsbidraget, som lyftes år 1941, att med nuvarande system bliva så mycket lägre, då det allenast utgår med 85 procent av 1940 års *lägre* underhållskostnader.

En alldeles särskild uppmärksamhet förtjänar vinterväghållningen. Vad åren 1937—1939 beträffar var visserligen denna post för riket i dess helhet rätt jämn med cirka 7—8 miljoner kronor för vart och ett av dessa tre år, ett förhållande, som dock ej utesluter att inom de enskilda distrikten — och det är tilldelningen av statsbidrag till vart och ett av dem det gäller — betydande årsvariationer förekommit. För år 1940 stego emellertid kostnaderna för vinterväghållet till 13.8 miljoner kronor. Denna post — som nära dubbelt överstiger motsvarande siffra för år 1938 — utgör också en högst väsentlig del av sammanlagda underhållskostnaderna för år 1940, beräknade till 56 miljoner kronor. Som belysande för vanskligheterna att vid den tillmätning av underhållsbidraget för innevarande år åt de olika vägdistrikten, som enligt departementschefens förslag skall ske redan i år, kunna taga rättvis hänsyn till årets vinterunderhåll må ytterligare nämnas att medan exempelvis kostnaderna för vinterväghållningen i Blekinge år 1937 utgjorde 29,100 kronor, sagda kostnader år 1940 uppgingo till 227,000 kronor. I Kronobergs län förete motsvarande siffror för åren 1939 och 1940 så stora skillnader som 84,200 och 400,000 kronor. Och på Gotland kostade vinterväghållningen år 1938 41,400 kronor, medan motsvarande siffra år 1940 stegrats ungefär tiofaldigt eller till 410,000 kronor. Även inom ett och samma län variera kostnaderna för vinterväghållningen högst avsevärt inom de olika distrikten.

Ej endast vad vinterväghållet beträffar utan även i fråga om andra kostnadsposter såsom grusning, dammbindning m. m. är det emellertid för närvarande synnerligen svårt att beräkna den summa, till vilken 1941 års underhållskostnader skäligen böra skattas. I varje fall måste det anses uteslutet att redan nu bestämma det anslagsbelopp som åtgår för en bidragstilldelning med jämnt 85 procent av innevarande års kostnader. Så har emellertid skett i statsverks-

propositionen där anslaget definitivt bestämts till 47.7 miljoner kronor, varvid man samtidigt utgått ifrån att just denna summa motsvarar 85 procent av 1941 års verkliga underhållskostnader.

Överhuvud måste det vid en tillämpning av nya systemet komma att ställa sig ytterst vanskligt att bestämma underhållsbidraget rättvist och med tillräckligt förutseende. Ej endast vid själva övergången utan sedan årligen så länge den nya ordningen tillämpas måste den också medföra ett omfattande administrativt merarbete. Omfattande förhandsberäkningar och tidsödande förhandlingar mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelser, vägingenjörer och landets alla 170 vägdistrikt förutsättas. Hänsyn måste dessutom — så långt nu detta låter sig göra — tagas till kommande priser på material, arbetslönernas sannolika höjd, underhållsarbetenas erforderliga omfattning och andra ovissa faktorer, som dessutom växla inom landets olika vägdistrikt.

En utredning pågår för närvarande om vägväsendets förstatligande, vilken utredning kan väntas slutförd under den närmaste tiden. Även detta förhållande synes utskottet starkt tala för att man nu undviker en så vittutseende omläggning som den i statsverkspropositionen föreslagna. Normerna för vägunderhållsbidraget ha visserligen tid efter annan undergått vissa jämkningar. Den grund, varpå dessa normer varit byggd, har dock under en lång följd av år varit att vägdistriktens verkliga kostnader avgör statsbidragets storlek. I jämförelse härmed måste det nya tillvägagångssättet med bidragets tillmätning efter en skälighetsprövning verka rätt främmande. Även under förutsättning av en i möjligaste mån objektiv uppskattning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen torde — såsom redan av 1940 års riksdag framhölls — man ej kunna undgå orättvisor och ojämnheter vid fördelningen med därav följande återverkningar inom distrikten vid utdebiteringen av den för de väghållningsskyldiga så betungande vägs-katten.

Utskottet anser sig alltså böra föreslå att nu tillämpade grunder för vägunderhållsbidraget bibehållas oförändrade, varvid dock förutsättes en återgång till tidigare gällande procentsats av 85 procent, vilken procentsats för övrigt är gemensam för ej endast samtliga i ämnet väckta motioner utan även Kungl. Maj:ts förslag. Vad angår själva anslagsberäkningen har utskottet ansett anslaget kunna bestämmas till jämnt 47 miljoner kronor. Då emellertid totala anslagsbelastningen ej ännu kan definitivt fastställas bör anslaget ges karaktär av förslagsanslag, på sätt för övrigt hittills skett.

Beträffande de under denna och ett flertal andra punkter i förevarande utlåtande upptagna anslagen hemställer utskottet, i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag, att anslagen skola avräknas mot automobilskattemedlen, på sätt tidigare skett. Då emellertid automobilskattemedlen för nästa budgetår i statsverkspropositionen upptagits till allenast 25 miljoner kronor är det uppenbart att de icke förslå till täckning av hithörande utgifter. Om från den beräknade intäkten av automobilskattemedel under detta och följande budgetår med tillägg av behållningen i automobilskattemedlens

fond drages den beräknade belastningen på redan anvisade vägnslag för detta budgetår och de anslag till vägväsendet som äskas av årets lagtima riksdag, erhålles, såsom i statsverkspropositionen (Inkomsterna, sid. 22 och 23) erinras, ett beräknat underskott på upp till 200 miljoner kronor. Täckning av denna brist skulle emellertid, enligt vad i statsverkspropositionen föreslås, bokföringsmässigt sett få beredas över budgetutjämningsfonden i avvaktan på bristens framtida täckning från automobilskattemedlen.

Med åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av de i ämnet väckta motionerna I: 83 och 139 samt II: 128, 173 och 189, må

a) med avslag å Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående statsbidrag till vägunderhåll och vinterväghållning på landet under år 1941, besluta att nämnda statsbidrag skall, efter i huvudsak oförändrade grunder i övrigt, för detta år utgå med åttiofem procent, dock att till kostnader för underhåll av ödebygdeväg och vinterväghållning å sådan väg särskilt tilläggstatsbidrag med tio procent må lämnas;

b) till *Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 47,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

8:o) **Bidrag till byggande av broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 8, sid. 36—38) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till byggande av broar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet.

Förevarande anslag, som för vart och ett av budgetåren 1937/38—1940/41 var upptaget med 3.5 miljoner kronor, föreslås nu nedsatt till 2.5 miljoner kronor. Med tillstyrkande av denna anslagsberäkning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till byggande av broar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

9:o) **Bro mellan Sverige och Norge över Svinesund.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 38 och 39) och under erinran att förslaget allenast avser att bereda täckning för vissa merkostnader för broföretaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bro mellan Sverige och Norge över Svinesund* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

10:o) **Stensättning av vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, sid. 39—41) föreslagit riksdagen att till *Stensättning av vägar* för budgetåret 1941/42 an-

visa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 85, av herr *G. Björkman* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 127, av herr *G. Persson* i Falla m. fl. har hemställts, att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag måtte till Stensättning av vägar för budgetåret 1941/42 å ordinarie riksstat anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

För stensättning av vägar anvisade 1934 och 1935 års riksdagar tillhoppa 9 miljoner kronor. Med dessa medel hava stensatts omkring 21.3 mil vägar, och härför hava använts bland annat kvarvarande lager av den gatsten, som för statens räkning tillverkades under åren 1931—1933. Dessa lager äro helt tömda.

Sedan staten från och med år 1936 ånyo börjat uppköpa gatsten samt riksdagen härför för budgetåren 1936/37—1940/41 anvisat tillhoppa 20 miljoner kronor, hava till och med september månad 1940 för statens räkning tillverkats och upplagrats cirka 4,000,000 kvadratmeter smågatsten. Den totala tillverkningen för statens räkning av dylik sten beräknas den 1 juli 1941 komma att uppgå till cirka 4,600,000 kvadratmeter.

Ifrågavarande smågatsten är i huvudsak avsedd att komma till användning vid statliga stensättningsarbeten. På grund härav hava för vart och ett av budgetåren 1937/38—1939/40 anvisats ett anslag av 3 miljoner kronor samt för budgetåret 1940/41 ett anslag av 4 miljoner kronor för fortsatta statliga stensättningsarbeten. Dessa arbeten avse en väglängd av cirka 30 mil, därav cirka 22.5 redan äro färdiga och återstoden beräknas avslutad under år 1941. Den för arbetena erforderliga mängden smågatsten beräknas uppgå till cirka 2,000,000 kvadratmeter.

Lagerbehållningen av smågatsten skulle alltså den 1 juli 1941 uppgå till i runt tal 2,600,000 kvadratmeter.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att till stensättning av vägar för budgetåret 1941/42 ett reservationsanslag måtte anvisas å 4 miljoner kronor.

Departementschefen har anfört följande:

Med hänsyn till de betydande lager av gatsten, som staten redan innehar och vilka komma att ytterligare ökas under innevarande budgetår och — vid bifall till vad jag i det följande ämnar föreslå i fråga om anslag till inköp av ytterligare gatsten — även under nästa budgetår, torde det vara motiverat, att ett relativt stort anslag anvisas jämväl för nästa budgetår till stensättning av vägar. Jag vill därför icke motsätta mig väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att anslaget bestämmes till 4,000,000 kronor.

Utskottet har ej ansett sig kunna föreslå någon nedsättning i det äskade anslagsbeloppet. Önskligt är nämligen, att statens stenlager inom rimlig tid kunna nyttiggöras. Utefter betydande vägsträckor har vägbanan också redan iordningställt för stenbeläggning. Beaktas bör vidare att på grund av anskaffningssvårigheter och i varje fall prisstegringar beträffande asfalt, cement och

Utskottet.

armeringsjärn all konkurrens från asfalt- och betongbeläggningarna för närvarande är praktiskt taget utesluten. Under erinran till sist att enligt gällande direktiv för stensättningsarbetena samråd skall ske med vederbörande länsarbetsnämnd i syfte bland annat att anskaffning av arbetskraft till skogs- och jordbruket ej förhindras, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag. Med avstyrkande alltså av den motionsvis påyrkade anslagssänkningen hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 85 och II: 127, må till *Stensättning av vägar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

11:o) **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.** Beträffande förevarande anslag (punkt 11, sid. 41—47), som för innevarande budgetår är uppfört med 151,000 kronor men på grund av förefintlig reservation nu av departementschefen föreslagits nedsatt till 12,000 kronor, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 12,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

12:o) **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, sid. 47—50) föreslagit riksdagen att till Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För ifrågavarande ändamål var för budgetåret 1940/41 anvisat 250,000 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

Jämväl för nästa budgetår torde medel för här angivna ändamål böra beviljas. Mot storleken av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen härför föreslagna beloppet av 100,000 kronor har jag icke något att erinra.

Enligt de hittills utfärdade bidragsbestämmelserna har statsbidrag endast kunnat utgå till redan färdigställda anläggningar. Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit har i anledning härav någon prövning icke kunnat ske ur synpunkten, huruvida en utförd säkerhetsanordning varit den i olika hänseenden mest lämpliga. För att de bidragsprövande myndigheterna skola kunna erhålla en dylik förhandskontroll, synes det därför böra föreskrivas såsom villkor för att en anordning över huvud skall kunna ifrågakomma till erhållande av statsbidrag, att innan densamma påbörjas arbetsplaner och kostnadsberäkningar för anläggningen godkännts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Ett dylikt godkännande bör emellertid i och för sig icke berättiga till erhållande av statsbidrag, enär frågan härom i sista hand måste vara beroende av huruvida medel finnas för ändamålet disponibla. För att sådana anordningar, som påbörjats efter den 31 december 1939 men innan kungörelse utfärdats om statsbidrag från det av mig nyss förordade anslaget, skola kunna bli berättigade till statsbidrag, bör det

förenämnda villkoret om godkännande anknytas endast till sådana anläggningar, som påbörjats efter kungörelsens ikraftträdande.

Enligt nu gällande bestämmelser för statsbidrag kan bidrag utgå endast för kostnader för sådana anordningar vid järnvägs korsningarna, som vidtagits på grund av 1933 års säkerhetskungörelse. Vissa fall kunna emellertid tänkas, då samma syfte som avses med en i nämnda kungörelse angiven säkerhetsanordning kan uppnås genom vidtagande av vissa åtgärder utmed järnvägen, varigenom sikten så förbättras, att någon särskild anordning över huvud icke erfordras eller endast en sådan av mindre dyrbar beskaffenhet kräves, eller i fråga om vägar, som icke äro allmänna, genom en mindre vägomläggning. Kostnaderna för dylika åtgärder synas principiellt icke böra vara undantagna från bidrag. I här avsedda fall bör dock bidraget i allmänhet icke få uppgå till högre belopp än som skulle utgått, därest anordningar enligt säkerhetskungörelsen vidtagits vid järnvägs korsningen. Den bidragskungörelse, som det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera utfärda, därest riksdagen beviljar anslag för ifrågakommande ändamål, torde böra utformas i anslutning till vad jag här anför.

Med hänsyn till att i nuvarande statsfinansiella läge högre anslag än det av mig nyss förordade icke synes böra komma ifråga, anser jag, att anslaget för att komma till största gagn i sin helhet bör disponeras för bidrag till säkerhetsanordningar endast vid allmänna eller allmänneligen befarna vägar.

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot de modifikationer i bidragsvillkoren som av departementschefen föreslagits och vilka avse bland annat att möjliggöra en bättre kontroll över säkerhetsanordningarnas lämplighet.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

13:o) **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, sid. 50) och under erinran att, såsom departementschefen anför, någon annan avsättning till automobilskattemedelsfonden under nuvarande förhållanden givetvis icke kan ifrågakomma än ett formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

14:o) **Bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, sid. 50—52) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 7,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget har för budgetåren 1939/40 och 1940/41 anvisats med 12,265,000 kronor respektive 11,679,000 kronor, av vilket sistnämnda anslag ett belopp

av 2,500,000 kronor emellertid enligt beslut av 1939 års urtima riksdag ej fått tagas i anspråk.

Departementschefen har anfört följande:

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har förutsatt, att de i fördelningsplanen upptagna städerna under åren 1942 och 1943 skulle erhålla återstoden av det statsbidrag, som avsetts i den av Kungl. Maj:t fastställda fördelningsplanen, därvid minst två tredjedelar skulle utgå under år 1942. Enligt styrelsens beräkningar skulle härför — inräknat städernas ordinarie andel — för nästa budgetår erfordras ett anslag av 9,500,000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av att nedbringa statsutgifterna och då en fördelning av bidragen med lika belopp under de två åren icke torde komma att medföra alltför stora olägenheter, anser jag mig böra förorda en nedsättning av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade beloppet till 7,500,000 kronor.

Utskottet.

Av departementschefen har föreslagits en nedsättning av förevarande anslag till 7.5 miljoner kronor. Med hänsyn särskilt till nedgången i bilskatteintäkterna har utskottet ansett sig böra lämna förslaget utan erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 7,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

15:o) **Vägskatteutjämningsbidrag.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, sid. 52 och 53) om beräkning av ett anslag på 3,510,000 kronor till vägskatteutjämningsbidrag — i vilket avseende särskild proposition (nr 130) avlåtits — kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

16:o) **Bidrag till nyanläggning av landsvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, sid. 53 och 54) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till nyanläggning av landsvägar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I en inom andra kammaren av herr *E. Petersson* i Gäddvik väckt motion, nr 112, har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i kungörelsen den 31 maj 1931 (nr 207) angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m., att statsbidrag för lösen av mark till nybyggnad av landsväg, vanlig bygdeväg och enkel bygdeväg måtte få utgå efter enahanda grunder som för omläggning och grundförbättring av nämnda allmänna vägar.

Till bidrag till nyanläggning av landsvägar har för vardera av budgetåren 1937/38 och 1938/39 anvisats ett anslag av 7,000,000 kronor. För budgetåren 1939/40 och 1940/41 har anslaget utgått med 6,000,000 kronor respektive 5,000,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Av innevarande budgetårs anslag till bidrag till nyanläggning av landsvägar ha 446,000 kronor ställts till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för att användas till vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar. Det återstående beloppet har fördelats å de olika länen. Av detta belopp har större delen disponerats för att täcka av vederbörande vägdistrikt förskottrade statsbidrag för redan utförda arbeten. Till nya vägföretag torde hava disponerats endast omkring 1,000,000 kronor. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens redogörelse framgår emellertid, att avsevärda belopp, å vilka statsbidrag skola utgå, alltjämt återstå. Jämväl det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästa budgetår äskade anslaget å 4,000,000 kronor torde därför endast till en mindre del kunna avses för nya företag. Med hänsyn till önskvärdheten av att utbetalandet av statsbidrag för redan utförda arbeten, till vilka bidrag skola utgå, icke skjutes alltför långt fram i tiden, vill jag icke ifrågasätta någon nedsättning av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade anslaget.

I likhet med departementschefen vill ej utskottet ifrågasätta någon nedsättning i det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till nya landsvägsbyggnader begärda beloppet 4 miljoner kronor.

Utskottet.

I den i ämnet väckta motionen har erinrats, att vid *nyanläggningar* av vägar statsbidrag för lösen av mark endast må utgå, då så av Kungl. Maj:t prövas av allmänna samfärdselhänsyn önskligt och fråga är om mark, vars förvärvande skulle ställa sig i särskilt hög grad betungande, såsom åker, trädgård eller tomtmark (svensk författningssamling 1936: 451). Av motionären yrkas nu, att bidragsrätten för dessa nya väganläggningar skall göras lika allmän som den numera är i fråga om *vägomläggningar* och vägförbättringar.

I anledning härav vill utskottet erinra, att den sålunda gjorda åtskillnaden mellan ny väg och vägomläggningar tillkommit efter ingående överväganden av 1929 års vägsakkunniga (se statsutskottets utlåtande 1931: nr 6, punkt 10). Till grund för den starkare begränsningen i fråga om nybyggnaderna anfördes av de sakkunniga, att nya vägföretag torde huvudsakligen förekomma endast i skogstrakter samt att en utsträckning av bidragsrätten säkerligen skulle för vägstyrelserna försvåra de uppgörelser om kostnadsfria markupplåtelse, som vore en förutsättning för vägföretagets ekonomiska genomförbarhet och som dessutom vore från vederbörande markägares sida i allmänhet skälig med hänsyn till den nytta, han finge av den nya vägen. Under åberopande härav får utskottet avstyrka motionen.

Utskottet hemställer alltså,

a) att riksdagen må till *Bidrag till nyanläggning av landsvägar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) att den i ämnet väckta motionen II: 112 ej må av riksdagen bifallas.

17:o **Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län.** Kungl. Maj:t har (punkt 17, sid. 54 och 55)

föreslagit riksdagen att till Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskatte-medlen.

Till anläggande av ödebygdsvägar har riksdagen från och med år 1919 anvisat årliga anslag. För budgetåren 1936/37—1940/41 hava anslagen anvisats med 1,600,000 kronor, 1,800,000 kronor, 1,900,000 kronor, 2,100,000 kronor respektive 2,000,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemmställt om ett anslag för nästa budgetår å 1,800,000 kronor. Styrelsen anmäler i detta sammanhang, att beträffande det i styrelsens regi bedrivna arbetet med vägen Kvikkjokk—Årrenjarka, vilken utgör tillfartsväg till inlandsbanan, uppkommit viss kostnadsökning på grund av de nuvarande tidsförhållandena. Detta har, meddelar styrelsen, medfört behov av ökat statsbidrag med 125,000 kronor. Bidrag till nämnda kostnadsökning förutsätter styrelsen skola bestridas med här ifrågasvarande anslag. I enlighet härmed torde, uttalar styrelsen, av anslaget ett belopp om 125,000 kronor böra ställas till styrelsens förfogande.

Departementschefen har anfört följande:

Vissa av de vägarbeten, som under den senare tiden i stor omfattning utförts i syfte att stärka riksförsvaret, kunna sägas i viss mån tillgodose samma ändamål som de s. k. ödebygdsvägarna. Vid dylikt förhållande och då jag har för avsikt att under nästa punkt förorda anvisande av ytterligare medel till utförande av för riksförsvaret betydelsefulla vägar synes mig i nuvarande statsfinansiella situation skäligt, att anslaget till ödebygdsvägar nedsättes. Enligt vad jag inhämtat av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle för statsbidrag till redan utförda vägföretag ett belopp erfordras av omkring 500,000 kronor. Det belopp, som bör avses för påbörjande av nya företag eller fortsättande av pågående, anser jag böra utan olägenheter kunna begränsas till 1,000,000 kronor. Anslaget skulle i enlighet härmed böra anvisas med 1,500,000 kronor.

Vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit rörande bestridandet av vissa merkostnader för vägen Kvikkjokk—Årrenjarka har icke givit mig anledning till erinran.

Utskottet.

Med tagen hänsyn till att vissa av de på sista tiden till försvaret utförda vägarna till gagnet nära motsvara ödebygdsvägarna har utskottet funnit den av departementschefen föreslagna nedsättningen av anslaget skälig. Att ett belopp av 125,000 kronor disponeras till vägen Kvikkjokk—Årrenjarka har utskottet ej velat motsätta sig.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

18:o) **Bidrag till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, sid. 55—57) föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 3,790,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag avser att möjliggöra ur militär synpunkt önskvärda kompletteringar av landets vägnät. Under erinran att planerna härför uppgjorts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i samråd med överbefälhavaren över rikets försvarskrafter, får utskottet tillstyrka förslaget. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 3,790,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

19:o) **Bidrag till byggande av enskilda vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, sid. 57—59) föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 84, av herr *C. P. V. Gränebo* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 169, av herr *A. Gustafsson* i Lekåsa m. fl., har hemställts, att riksdagen må såsom bidrag till byggande av enskilda »utfartsvägar» för budgetåret 1941/42 anvisa ett belopp av 900,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 138, av herr *M. Svensson* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 188, av herr *E. Lindmark* m. fl. hemställts, att till Bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1941/42 må anvisas ett reservationsanslag av 900,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition, nr 212, den 3 mars 1939 framlagda förslag anvisade riksdagen till bidrag till byggande av enskilda vägar ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor. För innevarande budgetår har riksdagen till samma ändamål anvisat ett till 300,000 kronor minskat anslag. Ned sättningen av anslaget berodde på att vid ingången av budgetåret en reservation å anslaget av omkring 700,000 kronor beräknades föreligga.

Främst med tanke på att uppmuntra eller överhuvudtaget göra det möjligt för befolkningen i avlägset liggande byar eller gårdar att själva bryta väg fram till de allmänna trafiklederna har alltsedan år 1918 statsbidrag lämnats till *byggande* av enskilda vägar (utfartsvägar). Anslaget var ursprungligen förbehållet de fyra nordligaste länen men har efterhand utsträckts att om-

Utskottet.

fatta hela landet. Av 1939 års riksdag fattades beslut om bidrag jämväl till *underhållet*, varom utskottet avger förslag under nästkommande punkt.

Som allmänt motiv för denna efter hand vidgade anslagsram har främst kunnat åberopas motortrafikens utveckling, vilken medfört att även det enskilda vägnätet i en alltjämt fortgående stegring börjar indragas i den allmänna trafiken. Såsom riksdagen tidigare i anslutning till väckta motioner framhållit, kan härvidlag också förtjäna erinras om behovet av bättre rättvisa mellan den befolkning, som utan egna uppoffringar blir delaktig av riksvägnätets fördelar, och dem, som vid sidan av sin anpart i bördorna för det allmänna vägväsendet också hava att — ej sällan med stora uppoffringar — åstadkomma förbindelserna från sina egna byar och gårdar till nämnda vägnät.

Byggnadsbidrag med högst femtio procent av beräknad kostnad utgår allenast under förutsättning att anläggningen är för väghållarna synnerligen betungande.

Med beaktande av anslagets behjärtansvärda syfte tillstyrker utskottet, att anslaget för nästkommande budgetår bestämmes till 700,000 kronor, vilket innebär en höjning med 200,000 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag. För att emellertid anslagen till vägväsendet det oaktat må kunna hållas inom den i statsverkspropositionen angivna anslagsramen föreslår utskottet under punkt 21:o) en motsvarande sänkning å 200,000 kronor av anslaget till vägförbättringsarbeten å landsbygden.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 84 och 138 samt II: 169 och 188, må till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

20:o) **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, sid. 59—61) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

21:o) **Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden.** Kungl. Maj:t har (punkt 21, sid. 61 och 62) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 13,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För budgetåren 1939/40 och 1940/41 har anslaget till bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden anvisats med 21,715,200 kronor respektive 20,057,500 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om ett anslag av 15,000,000 kronor för budgetåret 1941/42.

Departementschefen har anfört följande:

Ehuru onekligen mycket stora behov av medel för vägförbättringsarbeten föreligga, anser jag dock, att en viss begränsning av anslaget för nästa budgetår bör ske, därvid i första hand minskningen torde böra avse vägbeläggningsarbetena. Jag förordar för min del, att anslaget anvisas med 13,000,000 kronor.

Med hänsyn till den under punkt 19:o föreslagna höjningen med 200,000 kronor av anslaget till bidrag till byggande av enskilda vägar föreslår utskottet nu en motsvarande sänkning av vägförbättringsanslaget. Med tillstyrkande alltså att sistnämnda anslag bestämmes till 12.8 miljoner kronor, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 12,800,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

22:o) Bidrag till hamn- och farledsundersökningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, sid. 63 och 64), vilket avser anvisande av samma belopp, som för innevarande budgetår beviljats för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 8,000 kronor.

23:o) Bidrag till handelshamnar och farleder. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, sid. 64 och 65) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

24:o) Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, sid. 65—67) och under erinran att ifrågavarande anslag är avsett till underhållet och driften av bland annat Sotenkanalen i Bohuslän samt den under byggnad varande kanalen genom Falsterbonäset, som beräknas kunna öppnas för trafik instundande sommar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 85,000 kronor.

25:o) Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar. Kungl. Maj:t har (punkt 25, sid. 67—69) föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

I en inom andra kammaren av herr *G. Skoglund* m. fl. väckt motion, nr 190, har hemställts, att riksdagen ville besluta, att det för Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar uppförda reservationsanslaget av 100,000 kronor måtte höjas till 500,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit att förevarande anslag upptages med oförändrat belopp, 100,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Jag anser, att jämväl under nästa budgetår medel böra stå till förfogande för bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar. Med hänsyn till det statsfinansiella läget finner jag mig ej böra förorda någon ökning av anslaget. Detsamma torde därför böra för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp av 100,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har förutsatt, att, därest här ifrågasvarande anslag anvisades med oförändrat belopp, anslaget till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder skulle för nästa budgetår anvisas med 500,000 kronor. Syftet med sistnämnda anslag, som funnits upptaget å riksstaten sedan budgetåret 1935/36 och som avräknats mot automobilskattemedlen, är att såsom en kollektiv restitution för den bensinskatt, som erlagts vid inköp av bensin för motorbåtar, disponera någon del av automobilskattemedlen. Under nästa budgetår torde emellertid såvitt nu kan bedömas någon dylik skatt icke komma att erläggas för drivmedel till motorbåtar. Vid dylikt förhållande synes skäl icke föreligga, att för nästa budgetår anslag anvisas till ändamålet.

Utskottet.

Trots de stora kapitalbelopp, som under de gångna åren nedlagts å fiskehamnsbyggnader, återstå tvivelsutan stora behov av dylika hamnanläggningar att tillfredsställa. Av arbetspolitiska skäl bedrivs dock alltjämt vissa fiskehamnsbyggnadsarbeten, vilka finansieras med anslag till bekämpande av arbetslösheten. Då i motionen framhålles, att icke många av de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen planerade hamnanläggningarna ligga »inom distrikt med större arbetslöshet» må häremot erinras, att styrelsens plan ensamt inom Bohuslän upptager inemot ett femtontal fiskehamnar, kostnadsberäknade till sammanlagt nära 5 miljoner kronor.

Även om nu ifrågasvarande anslag till fiskehamnsbyggnader vad nästa budgetår beträffar får anses knappt tillmätt, anser sig utskottet med hänsyn till nyss angivna omständigheter och i betraktande också av det hårt ansträngda budgetära läget ej kunna förorda någon höjning av anslagsbeloppet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 190, må till *Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Vägtrafikväsendet.

26:o) **Besiktning av motorfordon.** Kungl. Maj:t har (punkt 26, sid. 70—72) föreslagit riksdagen att till Besiktning av motorfordon för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 625,000 kronor.

Inkomsterna av avgifter för besiktning av motorfordon hava av chefen för finansdepartementet föreslagits skola å riksstaten för nästa budgetår upptagas med 700,000 kronor eller med samma belopp som för löpande budgetår. Med utgångspunkt från angivna inkomstbelopp har förevarande anslag av chefen för kommunikationsdepartementet ansetts böra i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag uppföras med ett från 700,000 kronor till 625,000 kronor nedsatt belopp, med följande fördelning på olika poster:

	Kronor
Besiktningsmännens behållna andelar av de under året redovisade avgifterna	525,000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil	55,000
Arvoden till länsbesiktningsmän	17,300
Arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän (samt utfyllnad av vikariatsarvoden)	20,000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag	7,700
Summa kronor	625,000

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 625,000 kronor.

27:o) **Registrering av motorfordon.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, sid. 72 och 73), vilket avser anvisande av samma belopp som för nu löpande budgetår beviljats för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 1,000 kronor.

28:o) **Bidrag till vissa kommunikationsändamål.** Kungl. Maj:t har (punkt 28, sid. 73) föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa kommunikationsändamål för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

De utgifter, som bestridas av ifrågavarande anslag, utgöras förutom av statsbidrag till anordningar för beredande av skjuts och härbärge åt resande bland annat av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlönande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikationsleder samt av statsbidrag till bestridande av kostnaderna för vissa anordningar för vinterväg, då vägen ej är att hänföra till allmän väg.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett belopp av 25,000 kronor, varav emellertid 10,000 kronor hänföra sig till ett å tilläggsstaten av särskild anledning beviljat tilläggsanslag. Då inga odisponerade medel beräknas komma att förefinnas å anslaget vid ingången av nästa budgetår, föreslås även för detta budgetår skola anvisas ett belopp av 25,000 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

29:o) **Statens biltrafiknämnd: Avlöningar. Statens biltrafiknämnd: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkterna 29 och 30, sid. 74 och 75) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1941/42 såsom förslagsanslag att avräknas mot automobilskattemedlen anvisa *dels* till Statens biltrafiknämnd: Avlöningar 63,000 kronor; *dels ock* till Statens biltrafiknämnd: Omkostnader 26,000 kronor.

Till statens biltrafiknämnd, å vilken det ankommer att såsom central myndighet verka för ett ändamålsenligt ordnande av den yrkesmässiga automobiltrafiken, beviljades för nu löpande budgetår ett avlöningsanslag å 36,000 kronor och ett omkostnadsanslag å 20,000 kronor, båda anslagen av förslagsanslags natur, därvid nämnden förutsattes skola börja sin verksamhet den 1 januari 1941. Då erfarenheter ännu saknas rörande kostnaderna för nämndens verksamhet, anses för beräkningen av kostnaderna för nästa budgetår de för innevarande budgetår anvisade anslagen i huvudsak kunna läggas till grund.

Utskottet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1941/42 såsom förslagsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, anvisa

- a) till *Statens biltrafiknämnd: Avlöningar* 63,000 kronor;
- b) till *Statens biltrafiknämnd: Omkostnader* 26,000 kronor.

Byggnadsväsendet.

30:o) **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 31, sid. 76—82) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42; *dels ock* till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 709,500 kronor.

Enligt förevarande förslag skulle, i anslutning till vad byggnadsstyrelsen själv förordat, vissa icke-ordinarie befattningar hos styrelsen indragas. Lönen för de till indragning föreslagna befattningarna, vilka fördela sig på flertalet av styrelsens byråer, beräknas uppgå till omkring 30,000 kronor. Angivna besparing uppväges mer än väl av den anslagshöjning, som föranletts av att anslagsmedlen till rörligt tillägg — i enlighet med av chefen för finansdepartementet förordade och av riksdagen numera godkända grunder — beräknats efter 15 procent mot 9 procent i gällande stat. Vidare har i anslaget på grund av omreglering av arvudet till kamreraren å styrelsens intendentsbyrå inräknats å detta arvode nu utgående dyrtidstillägg. Sammanlagt äskas för nästa budgetår ett belopp, som överstiger det för styrelsen å innevarande budgetårs riksstat uppförda avlöningsanslaget med 11,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

Såsom byggnadsstyrelsen anført är omfattningen av styrelsens arbetsuppgifter nära beroende av de uppdrag, som av Kungl. Maj:t anförtros styrelsen, samt av de ärenden i övrigt, som underställas styrelsens prövning och avgörande. Vid dylikt förhållande äro givetvis styrelsens möjligheter att i besparingssyfte beskära sin personalorganisation i viss mån begränsade. Det av styrelsen nu framlagda förslaget till avlöningsanslag för nästa budgetår innebär emellertid, att viss personalminskning skulle ske. I sin skrivelse har styrelsen dock framhållit, att, därest av arbetslöshets- eller andra skäl den statliga och kommunala byggnadsverksamheten ånyo skulle igångsättas, styrelsens arbetsuppgifter med säkerhet komme att ökas i sådan omfattning, att ny personal finge anställas.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, och då jag icke anser mig böra förorda någon ändrad organisation för styrelsen, vill jag icke ifrågasätta, att styrelsens personalorganisation begränsas i större omfattning än styrelsen själv föreslagit. Jag förutsätter emellertid, att styrelsen tillvaratager alla uppkommande möjligheter att ytterligare minska kostnaderna för styrelsens verksamhet. Särskilt synes därvid böra beaktas, att den tillfälliga personal, som avlönas av särskilda anslag vid sidan av avlöningsanslaget, icke hålles större än som förhållandena vid varje tidpunkt oundgängligen kräva.

Utskottet har i likhet med departementschefen ansett sig icke böra ifrågasätta, att beslut nu meddelas om begränsning av byggnadsstyrelsens personalorganisation i större omfattning, än styrelsen själv föreslagit. Utskottet vill emellertid understryka vad departementschefen anført angående angelägenheten av att styrelsen tillvaratager alla uppkommande möjligheter att ytterligare minska kostnaderna för styrelsens verksamhet. Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet. Kronor

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	323,700
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	180,900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	75,700
	<hr/>
	Säger kronor 581,500

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	61,700
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9,300
	<hr/>
	Säger kronor 71,000

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	Kronor 21,300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	28,800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6,900
	<hr/> Säger kronor 57,000
	<hr/> Summa kronor 709,500;

b) till *Byggnadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 709,500 kronor.

31:o) **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 32, sid. 82—84), vilket — om hänsyn tages till att till ifrågasvarande anslag överförts till 3,000 kronor beräknade sjukvårdskostnader — i verkligheten innebär en anslagsminskning å 1,000 kronor, tillstyrkes av utskottet. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Byggnadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 87,000 kronor.

32:o) **Omändring för vedeldning av vissa under statens förvaltning stående värmeanläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, sid. 84 och 85) föreslagit riksdagen att till Omändring för vedeldning av vissa under statens förvaltning stående värmeanläggningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

Medel anses under nästa budgetår böra stå till byggnadsstyrelsens förfogande för utbyte, där så befinnes behövt eller eljest visar sig ekonomiskt fördelaktigt, av kokspannor mot vedpannor i sådana värmeanläggningar, som stå under statens förvaltning, samt till bestridande av kostnaderna för vissa av övergång till vedeldning betingade smärre anordningar eller omändringar vid dylika anläggningar. Det antages, att av det för ändamålet under rubriken Vissa åtgärder på skogshushållningens område m. m. under nionde huvudtiteln för budgetåret 1937/38 anvisade anslaget en relativt stor reservation kommer att förefinnas vid detta budgetårs utgång och att denna reservation kommer att vara tillräcklig för att bestrida här ifrågasvarande utgifter under nästa budgetår. Vid dylikt förhållande anses endast ett formellt belopp av 100 kronor böra för ändamålet anvisas för nästa budgetår och beslut förutsettes sedermera skola meddelas, att reservationen å anslaget för budgetåret 1937/38 skall överföras till det nya anslaget. Med hänsyn till det ändamål, som detta anslag skall tillgodose, anses det lämpligen böra anvisas å sjätte huvudtiteln.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Omändring för vedeldning av vissa under statens förvaltning stående värmeanläggningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

33:o) **Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 34, sid. 85—89) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42; *dels ock* till Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 710,000 kronor.

Den föreslagna avlöningsstaten för länsarkitektsorganisationen har beräknats med utgångspunkt från att personalen vid organisationen under nästa budgetår icke skall minskas.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

På grund av att såväl den statliga som den kommunala byggnadsverksamheten till följd av det rådande krisläget är starkt begränsad, skulle det givetvis kunna ifrågasättas, huruvida icke avlöningsanslaget till länsarkitektsorganisationen för nästa budgetår borde kunna något minskas. Den post i avlöningsstaten, som i dylikt fall närmast synes böra nedsättas, är posten avlöningar till tillfälliga biträden. Häremot kan emellertid anföras, att länsarkitektsorganisationen till stor del själv bär de med organisationen förenade kostnaderna genom de inkomster, som organisationen tillför statsverket. En beskärning av personalen skulle sålunda med sannolikhet komma att medföra en minskning av inkomsterna med belopp, som i stort sett skulle motsvara besparingen på avlöningsanslaget. I detta sammanhang må även erinras, att den förutnämnda posten till avlöningar till tillfälliga biträden icke får av byggnadsstyrelsen tagas i anspråk utan medgivande av Kungl. Maj:t och att för postens disponerande förutsättes, att utgiften, såvida icke särskilda förhållanden till annat föranleda, skall kunna beräknas bliva täckt av ökade inkomster från vederbörande arkitektkontors verksamhet. Jag vill slutligen framhålla, att omfattningen av organisationens arbetsuppgifter kan förväntas öka avsevärt, därest av arbetspolitiska skäl en statlig eller kommunal byggnadsverksamhet skulle komma att igångsättas. På grund av här angivna förhållanden anser jag mig därför icke böra förorda någon minskning av anslaget till länsarkitektsorganisationen.

Under återopandande av vad departementschefen sålunda anfört får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t: Arvoden till 21 länsarkitekter	252,400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	309,000
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	100,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	48,600

Summa kronor 710,000;

b) till *Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 710,000 kronor.

34:o) **Länsarkitektorganisationen: Omkostnader.** Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 35, sid. 89 och 90) — vilket jämfört med medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål för nu löpande budgetår icke innebär annan ändring än att till anslaget överförs sjukvårdskostnader till ett belopp av 1,200 kronor — tillstyrkes av utskottet. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Länsarkitektorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 86,200 kronor.

35:o) **Underhåll av vissa historiska byggnader m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, sid. 90—92) föreslagit riksdagen att till Underhåll av vissa historiska byggnader m. m. för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Till ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 75,000 kronor. Vid beviljandet av detta anslag räknades med att förefintligt överskott å visningsavgifter för vissa historiska byggnader å i runt tal 40,000 kronor även skulle få tagas i anspråk för ändamålet. Medelsbehovet beräknades alltså till sammanlagt 115,000 kronor. Enahanda belopp anses behöva ställas till förfogande även under nästa budgetår. Beloppet förutsattes emellertid till 55,000 kronor skola kunna täckas medelst vid ingången av nästa budgetår kvarstående anslagsreservation samt förefintligt överskott å visningsavgifter. Med hänsyn härtill föreslås anslaget skola uppföras med ett till 60,000 kronor nedsatt belopp.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Underhåll av vissa historiska byggnader m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Diverse.

36:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, sid. 93) angående anslag till ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond — i vilket avseende särskild proposition förebådats — kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

37:o) **Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor.** Utskottet, som tillstyrker att förevarande anslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, sid. 93) uppföres med oförändrat belopp, hemställer,

att riksdagen må till *Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 5,000 kronor.

38:o) **Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser.** Kungl. Maj:t har (punkt 39, sid 93 och 94) föreslagit riksdagen att till Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 10,500,000 kronor.

Förevarande anslag har för innevarande budgetår uppförts med 6,900,000 kronor. Postverket för samma budgetår tillkommande ersättning för befordran av tjänsteförsändelser m. m. beräknas emellertid nu av generalpoststyrelsen komma att uppgå till omkring 12,400,000 kronor, varför anslaget skulle komma att överskridas med 5,500,000 kronor. För nästa budgetår beräknas motsvarande ersättning preliminärt till 10,500,000 kronor med följande fördelning på olika poster:

	Kronor
Tjänsteförsändelser i allmänhet	5,200,000
Tjänsteförsändelser från kristidsorganen	800,000
Militärbrev	3,500,000
Bestyret med kronoskatteuppbörden	1,000,000
	Summa kronor 10,500,000

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 10,500,000 kronor.

39:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 40, sid. 94 och 95) föreslagit riksdagen att till Försvarsberedskap vid statens järnvägar för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

Medel till genomförande av försvarsberedskapen vid statens järnvägar — vilken bland annat omfattar anskaffning av flyttbara omformaraggregat m. m. till de elektrifierade järnvägslinjerna samt reparation av avställda ånglok — hava av riksdagen anvisats å kapitalbudgeten, medan förevarande anslag är avsett för de årliga kostnaderna för vård och underhåll av ifrågavarande materiel. Anslaget föreslås för nästa budgetår med hänsyn till beredskapsorganisationens ytterligare utbyggnad skola uppföras med ett från 325,000 kronor till 350,000 kronor förhöjt belopp. Med tillstyrkande av förslaget hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

40:o) **Extra besiktningar av luftfartyg m. m.** Utskottet tillstyrker, att förevarande anslag för nästa budgetår i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, sid. 95—97) uppföres med ett från 3,000 kronor till 2,000 kronor nedsatt belopp. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Extra besiktningar av luftfartyg m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 2,000 kronor.

41:o) **Ersättningar för skador vid eldsläckning.** Utskottet tillstyrker, att förevarande anslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, sid. 97) uppföres med oförändrat belopp samt hemställer alltså,

att riksdagen må till *Ersättningar för skador vid eldsläckning* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

42:o) **Understöd åt privatflyget.** Kungl. Maj:t har (punkt 43, sid. 97—103) föreslagit riksdagen att till Understöd åt privatflyget för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 190,000 kronor.

Till understöd åt privatflyget har för innevarande budgetår anvisats ett anslag å 193,000 kronor, varav avsetts 72,000 kronor till premier för förvärvande av A: 2-certifikat, 26,000 kronor till premier för fortsatt flygträning och 95,000 kronor till bidrag för inköp av skolflygplan. De för anslaget användning fastställda grunderna innebära i huvudsak följande.

Premie för A: 2-certifikat (privatflygarcertifikat, internationellt giltigt och berättigande att medtaga passagerare) utgår med högst 1,200 kronor, därest flygeleven icke är över 24 år, och med högst 1,000 kronor för det fall att eleven befinner sig i en ålder av 25—29 år. Vidare kan premie utgå med högst 450 kronor till flygelev, som tidigare innehar A: 1-certifikat (privatflygarcertifikat, giltigt endast över Sverige och ej medförande rätt att medtaga passagerare), för den kompletterande utbildningen till A: 2-certifikat. Premie för fortsatt flygträning utgår med högst 650 kronor, därvid förutsättes, att flygarens ålder icke överstiger 32 år. Anslagsbeloppet har beräknats efter ett antal certifikatpremier av 60 med ett premiebelopp av 1,200 kronor och ett antal premier för fortsatt flygträning av 40 med ett premiebelopp av 650 kronor. Bidrag till inköp av skolflygplan kan utgå med 60 procent av inköpskostnaden, dock högst 15,800 kronor per flygplan.

Enligt föreliggande förslag skulle, med hänsyn till rådande inskränkningar i den civila flygutbildningsverksamheten samt en på grund härav påräknelig reservation å innevarande budgetårs anslag, antalet premier för A: 2-certifikat för nästa budgetår minskas från 60 till 50. Å andra sidan skulle, med hänsyn till det relativt stora antal flygare, som utgå från flygvapnets flygreservskola, och till betydelsen av att dessa flygare i möjligaste mån bibehålla sin förvärvade flygskicklighet efter genomgång av skolan, premierna för fortsatt flygträning ökas från 40 till 150. Bidraget till inköp av skolflygplan skulle beräknas efter ett antal av två flygplan i stället för tidigare sju. I anslutning

här till äskas för nästa budgetår ett anslag å 190,000 kronor, beräknat på följande sätt:

	Kronor
50 premier för förvärvande av A: 2-certifikat å 1,200 kronor... kronor	60,000
150 premier för fortsatt flygträning å 650 kronor	» 97,500
60 procent av den till 54,000 kronor beräknade inköpskostnaden för två skolflygplan	» 32,500
	Summa kronor 190,000

De skäl, huvudsakligen av militär natur, som tidigare motiverat anvisande av anslag till ett stödjande av privatflygning med motorplan, torde såsom departementschefen framhållit alljämt äga giltighet. Utskottet tillstyrker därför, att anslag för ändamålet även anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot den framlagda anslagsberäkningen, hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Understöd åt privatflyget* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 190,000 kronor.

43:o) Statens brandskola. Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, sid. 103) angående anslag till statens brandskola — i vilket avseende särskild proposition förebådats — kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket härigenom

anmäles.

44:o) Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, sid. 103—105) tillstyrker utskottet, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med ett från 3,000 kronor till 2,000 kronor nedsatt belopp. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 2,000 kronor.

45:o) Bidrag till svenska brandskyddsföreningen. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, sid. 105 och 106), vilket jämfört med medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål för nu löpande budgetår innebär en anslagsminskning med 1,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 2,000 kronor.

46:o) Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande. Kungl. Maj:t har (punkt 47, sid. 106—110) föreslagit riksdagen att till Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 50,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, som på initiativ av dåvarande chefen för kommunikationsdepartementet bildades den 15 november 1934, har för vartdera av budgetåren 1935/36 och 1936/37 anvisats statsbidrag av 50,000 kronor. För vart och ett av budgetåren 1937/38—1939/40 har anslaget utgått med 100,000 kronor. För innevarande budgetår är anslaget anvisat med ett till 75,000 kronor nedsatt belopp. Samtliga anslag hava avräknats mot automobilskattemedlen.

Departementschefen har anfört följande:

Genom de nu rådande svårigheterna att erhålla flytande drivmedel har trafiken i viss mån ändrat karaktär. Sålunda har motortrafiken nedgått icke oväsentligt, särskilt å landsbygden. Å andra sidan har cykeltrafiken undergått en mycket stark ökning. Sett ur trafiksäkerhetssynpunkt hava de ändrade trafikförhållandena medfört gynnsamma verkningar. Antalet svårare trafikolyckor har under den senare tiden sålunda märkbart minskat. Detta förhållande synes mig emellertid icke böra motivera, att trafiksäkerhetspropagandan minskas i en däremot svarande omfattning.

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande synes mig allttjämt böra betraktas såsom det centrala organet för den verksamhet, vars syfte är att genom individernas fostran höja trafiksäkerheten på vägar och gator. För att föreningen skall kunna bedriva sin verksamhet under nästa budgetår erfordras emellertid, att staten allttjämt ekonomiskt stöder föreningen. Jag vill därför tillstyrka, att statsbidrag beviljas föreningen. Med hänsyn till nödvändigheten att i nuvarande läge i möjligaste mån begränsa statsutgifterna anser jag mig emellertid böra förordna en nedsättning av anslaget för nästa budgetår till 50,000 kronor. De av föreningen framlagda riktlinjerna för bidragets användning synas mig i stort sett ägnade att läggas till grund för det fortsatta arbetet för trafiksäkerhetens höjande.

Utskottet.

I ett den 17 december 1940 av en inom kommunikationsdepartementet tillkallad utredningsman, Lode Wistrand, avgivet principbetänkande i trafiksäkerhetsfrågan har framställts vissa erinringar mot bland annat ifrågavarande förenings verksamhet. Betänkandet har utsänts på remiss till länsstyrelserna och ett flertal andra myndigheter samt vissa sammanslutningar, däribland ifrågavarande förening.

Utskottet, som sålunda äger kännedom om de erinringar som gjorts av utredningsmannen, förutsätter att Kungl. Maj:t ägnar frågan sin uppmärksamhet.

Under åberopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 50,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

47:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar.** Under erinran, att förevarande anslag avser utgifterna för Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet ävensom till den internationella luftfartskommissionen, får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, sid. 110) hemställa,

att riksdagen, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, må till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

48:o) **Inköp av gatsten.** Kungl. Maj:t har (punkt 49, sid. 110—116) föreslagit riksdagen att till Inköp av gatsten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Till inköp av gatsten har under en lång följd av år anvisats anslag. För vart och ett av budgetåren 1937/38—1939/40 beviljades till detta ändamål 4,000,000 kronor, därav 2,000,000 kronor att utgå av automobilskattemedel. För innevarande budgetår har under sjätte huvudtiteln till inköp av gatsten beviljats ett anslag av 3,000,000 kronor, att utgå av skattemedel i allmänhet.

Departementschefen har, under åberopande av skrivelser från statens steninköpskommitté samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, anfört bland annat följande:

Av den lämnade redogörelsen framgår, att i jämförelse med förhållandena motsvarande tid förra året en ganska betydande nedgång av den inom gatstensindustrien sysselsatta arbetsstyrkan numera ägt rum. Vid slutet av år 1939 uppgick sålunda denna arbetsstyrka till 2,700 à 2,800 man mot omkring 1,700 man i september 1940. Denna nedgång beror i huvudsak därpå, att det lyckats steninköpskommittén att i samarbete med statens arbetsmarknadskommission överflytta en del av stenarbetarna till andra arbetsområden. Ytterligare överföring av stenarbetare, åtminstone i någon nämnvärd utsträckning, torde emellertid för närvarande icke vara att räkna med. De arbetare, som nu sysselsättas inom gatstensindustrien, äro nämligen till större delen bofasta, äldre familjeförsörjare och därjämte ofta egnahemsägare, vilka till följd av ålder, nedsatt arbetsförmåga eller andra förhållanden icke kunna beredas något annat för dem lämpligt arbete.

Därest från statens sida särskilda åtgärder icke vidtagas, komma under nästa budgetår de gatstensarbetare, vilka icke bliva sysselsatta med stenbeställningar från andra förbrukare än staten, att sakna arbete. För undvikande härav torde icke någon utväg stå till buds, än att staten jämväl under nästa budgetår genom stenbeställningar lämna ökade arbetstillfällen.

Statens steninköpskommitté har beräknat antalet arbetare inom gatstensindustrien, vilka icke kunna överföras till andra yrken under nästa budgetår, till 1,700 à 1,800 man.

Ehuru på grund av rådande utrikespolitiska förhållanden någon export av gatsten — i allt fall av sådan omfattning, att den kan nämnvärt inverka på bedömandet av nu förevarande spörsmål — icke är att påräkna under nästa budgetår, förutsätter dock kommittén, att 500 à 600 stenarbetare skola kunna erhålla arbete med andra stenbeställningar än statliga och att sålunda endast omkring 1,200 man skola behöva sysselsättas med statliga beställningar. Steninköpskommitténs antaganden rörande sysselsättningen synas böra läggas till grund för anslagsberäkningen. Enligt kommittén skulle för att under nästa budgetår bereda sysselsättning åt omkring 1,200 man erfordras ett belopp av i runt tal 3 miljoner kronor. Mot anvisande av detta belopp har jag icke något att erinra. Jag förutsätter emellertid, att kommittén i samarbete med arbetsmarknadskommissionen undersöker alla föreliggande möjligheter att överföra ytterligare stenarbetare till nya verksamhetsområden för att därigenom begränsa antalet stenarbetare, som eljest skulle behöva syssel-

sättas med statliga beställningar. Skulle å andra sidan statsbeställningar i större omfattning än som här förutsatts oundgängligen erfordras för att undvika arbetslöshet bland stenarbetarna, förutsätter jag, att medel härför må jämväl under nästa budgetår få disponeras av anslag, som kan komma att anvisas till arbetslöshetens bekämpande.

Beträffande arbetslösheten inom Bohuslän och Blekinge, till vilka landskap gatstensindustrien som bekant i huvudsak är lokaliserat har utskottet från statens arbetsmarknadskommission inhämtat följande uppgifter.

Antalet hjälpsökande arbetslösa uppgick den 31 januari 1941 i Göteborgs och Bohus län (utom Göteborgs stad) till 2,912 och i Blekinge län till 443; antalet hjälpsökande arbetslösa per 1,000 invånare var i respektive län 14.2 och 3.1 och i hela riket 4.8. Högre siffror än Bohuslän uppvisade endast Göteborgs stad (22.4) och Malmö stad (14.7).

Av de sålunda i Bohuslän (utom Göteborg) den 31 januari 1941 anmälda 2,912¹⁾ arbetslösa voro 1,996 hjälpta, därav 1,001 efter arbetslinjen och 995 efter understödslinjen. I här anförda siffror ingå ej de arbetare, som äro ssyselsatta inom gatstensindustrien.

Utskottet.

Gatstensindustrien är en jämförelsevis ung industri, som från begynnelsen var så gott som helt inriktad på export. Redan långt före det nuvarande kriget utestängdes den emellertid från sina tidigare exportmarknader genom olika statsingrepp i importländerna.

Om än till sina verkningar ej så vidsträckta som de tidigare exportsvårigheterna för exempelvis det svenska jordbrukets produkter hava, såsom redan tidigare av riksdagen framhållits, vanskligheterna för gatstensindustrien uppenbarligen varit av sådan säregen och samhälleligt djupt ingripande art att de ej kunnat lämnas av statsmakterna obeaktade. Ett alldeles särskilt starkt verkande motiv har varit gatstensindustriens starka av granitbrottens förekomst betingade lokalisering till Västkustens och Blekinges mest karga kusttrakter och till ett flertal därvarande även tidigare rätt fattiga kommuner. Vad särskilt Bohuslän beträffar måste läget betraktas som mer än vanligt allvarligt. Oaktat de arbetstillfällena som stenbeställningarna alltjämt lämna, utgjorde antalet hjälpsökande arbetslösa därstädes Göteborg oräknat den 31 januari i år inemot 3,000, varav cirka 2,000 hjälpta efter understödslinjen eller genom andra arbeten än stenbeställningar. Procentuellt sett uppvisade endast Göteborg och Malmö högre arbetslöshetssiffror.

Med hänsyn till nu angivna förhållanden anser sig utskottet böra tillstyrka förslaget om anslag till fortsatta steninköp med 3 miljoner kronor. I överensstämmelse med vad som uttalades av 1940 års lagtima riksdag förutsätter utskottet att steninköpsanslaget icke bör tagas i anspråk i vidsträckt omfattning än som är betingad av behovet att skaffa arbete i de orter, varom här är fråga. I anslutning härtill får utskottet dock uttala, att i händelse arbetarna inom stenindustrien icke kunna beredas annat lämpligt arbete, stenindustrien då, efter Kungl. Maj:ts prövning, kan beredas möjlighet att uppehålla verksamheten i större utsträckning än departementschefen förut-

¹⁾ Motsvarande siffror den 31 januari 1939 och 1940 voro 2,209 och 1,857.

satt med hänsyn till anslagets storlek. Under sådana förhållanden förutsätter utskottet, att eventuellt fyllnadsanslag kan överföras från anslag till statliga beredskapsarbeten eller annat liknande anslag för ytterligare tillverkning av sten för statens räkning.

Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Inköp av gatsten* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

49:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Utskottet tillstyrker att förevarande anslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, sid. 116) uppföres med oförändrat belopp. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 65,000 kronor.

50:o) **Extra utgifter.** I anslutning till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, sid. 116 och 117), som innebär oförändrad medelsanvisning för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor, dock att i anslaget må göras den jämkning, som erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

51:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** Kungl. Maj:t har (punkt 52, sid. 117) föreslagit riksdagen att till Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 70,000 kronor.

Förevarande anslag har i enlighet med vad som i avseende å för flera huvudtitlar gemensamma anslagsberäkningar föreslagits av Kungl. Maj:t i fråga om dyrtidstillägg och numera godkänts av riksdagen beräknats på grundval av en från 174 till 188 förhöjd levnadskostnadsindex. Före denna uppräknig av anslaget har emellertid det för innevarande budgetår upptagna anslagsbeloppet å 53,200 kronor i anslutning till Kungl. Maj:ts av utskottet i det föregående tillstyrkta förslag angående omreglering av vissa vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och byggnadsstyrelsen utgående arvoden kunnat minskas med 4,600 kronor. Anslagets höjning har därför kunnat begränsas till 16,800 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 70,000 kronor.

Utskottet.

52:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** Kungl. Maj:t har (punkt 53, sid. 117) föreslagit riksdagen att till Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 16,600 kronor.

Förevarande anslag, som för innevarande budgetår utgår med 17,800 kronor, föreslås med hänsyn till barntilläggens successiva bortfallande skola uppföras med ett till 16,600 kronor nedsatt belopp å riksstaten för nästa budgetår.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 16,600 kronor.

53:o) **Kristillägg.** Kungl. Maj:ts förevarande framställning (punkt 54, sid. 117), vilken ansluter sig till vad som i avseende å för flera huvudtitlar gemensamma anslagsberäkningar föreslagits av Kungl. Maj:t ifråga om kristilläggens bestridande och numera godkänts av riksdagen, tillstyrkes av utskottet. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Kristillägg* för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 130,000 kronor.

Stockholm den 11 mars 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Asplund, Bernhard Nilsson, Lindström, Heiding, Sven Larsson, Karl Andersson, Bäckström, Boman*, friherre *De Geer* och *Sundberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Prästbol, *Ward, Persson* i Falla, *Isacsson, Bergström*, fru *Alvén*, herrar *Hansson* i Rubbestad, *Åkerström, Bergvall* och *Eriksson* i Frägsta.

Reservationer:

1) vid *punkten 7:o*) (Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.) av herrar *Joh. Nilsson* i Malmö, *Lindström, Sven Larsson, Bäckström, Boman, Sundberg, Ward, Persson* i Falla, *Bergström* och *Bergvall*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Den utveckling som vägväsendet under de senaste årtiondena undergått har som bekant kraftigt återverkat ej endast å kostnaderna för själva vägbyggnaderna utan även å utgifterna för underhållet av landets vägar. Från att tidigare kunnat begränsas till rätt obetydliga kontanta utlägg ha underhållskostnaderna efterhand stegrats. De totala kostnaderna för vägunderhållet uppgingo sålunda år 1939 till i runt tal 70 miljoner kronor, vilken utgift till övervägande del bestriddes av staten från automobilskattemedlen.

Alla de tekniska och ekonomiska spörsmål som sammanhöra med underhållet av de allmänna vägarna ha i och med denna utveckling också fått en helt annan räckvidd än tidigare, då vägarnas lagning och grusning m. m. utfördes direkt av omkringliggande jordbruksfastigheters innehavare genom underhåll in natura. Numera verkställs underhållet i stor utsträckning maskinellt av särskilt anställda arbetare under ledning av tekniska tjänstemän, vägmästare. Överhuvud måste hithörande göromål numera ske efter mera tekniskt utvecklade metoder, vilkas tillämpning fordrar ett stort mått av fackmässig sakkunskap. I detta avseende har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dess tjänstemän i länen, vägingenjörerna, en stor uppgift att fylla. Den direkta bestämmanderätten över underhållsarbetena utövas dock av vägdistriktet och ehuru staten i sista hand är den som till alldeles övervägande del har att bestrida kostnaderna för underhållsarbetena är dess inflytande över ifrågakörande arbeten endast mera sekundärt. För vad ett vägdistrikt under ett visst år enligt godkända räkenskaper utgett för underhållet av vägarna inom distriktet är det sålunda — oavsett det mått av ekonomisk och praktisk omtanke, varmed arbetena utförts — berättigat att erhålla statsbidrag med fastställd procentsats 85 procent (för 1939 års kostnader 75 procent av besparingskål).

Mot detta system för underhållsbidragets utbetalning har anmärkts att staten blir satt i efterhand och ej får tillräcklig kontroll över hushållningen med de väldiga miljonbelopp vägunderhållet numera drager. Visserligen utbetalas de statliga underhållsbidragen endast i den mån underhållskostnaderna styrkts genom granskade räkenskaper. Denna granskning infaller dock först sedan utgiften skett, och en betalningsvägran kan väl i allmänhet endast ske på mera formella grunder. Att exempelvis bedöma huruvida ett visst arbete bör betraktas såsom kantförstärkning och såsom sådant hänföres till underhållet eller om det skall anses såsom en vägförbättrande breddning är ofta en omdömessak.

En efterhandskontroll sådan som den hittills tillämpade måste givetvis ge staten mindre möjlighet att inverka på vägunderhållsutgifterna än om staten redan på förhand får viss bestämmanderätt över desamma. Departementschefen har därför föreslagit att statsbidraget tillmätes efter en fördelningsplan, som på förhand uppgjorts under samverkan mellan å ena sidan statens fackkunniga myndigheter och å andra sidan vägdistriktet och som är bindande för statsbidragsberäkningen. Genom att vägdistriktet bli hänvisade till en på förhand fastställd stat anses de bli tvingade att så planlägga och rationalisera vägunderhållet, att sparsamheten främjas.

I detta sammanhang må framhållas, att de inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen av väginnspektionen verkställda undersökningarna rörande vägunderhållskostnaderna numera omfatta 1938, 1939 och 1940 års underhållskostnader. Därjämte har inspektionen satts i tillfälle att genom inkommande rapporter rörande utgifterna för vägunderhållet och genom vägdistriktens till inspektionen överlämnade stater för det nästkommande året utöva en fortlöpande kontroll över vägunderhållskostnaderna. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har sålunda till sitt förfogande material för en i stort sett rättvis uppskattning av vägdistriktens underhållsutgifter under det löpande året, varför eventuella farhågor för ett oriktigt bedömande i förevarande hänseende måste anses mindre befogade.

Det har invänts att en dylik på förhand bestämd tilldelning kan vålla svårighet, när det gäller sådana starkt växlande utgifter som kostnaderna för vinterväghållningen, och i motionerna I: 139 och II: 189, i vilka i första hand yrkats att de nuvarande bidragsprinciperna skola bibehållas, har även alternativt föreslagits, att de av Kungl. Maj:t föreslagna nya grunderna skulle tillämpas beträffande kostnaderna för sommarvägunderhållet och härför anslås 40.2 miljoner kronor, medan statsbidraget för vintervägunderhållet under 1941 skulle utgå med 85 procent — för ödebygdsvägarna 95 procent — av vägdistrikts verkliga kostnader för vinterväghållningen under 1940 samt ett förslagsanslag å 7.5 miljoner kronor anvisas för detta ändamål. Utskottet inser i likhet med motionärerna, att svårigheter kunna erbjuda sig att på förhand beräkna kostnaden för vintervägunderhållet, men anser dock dessa icke vara sådana att de nödvändiggöra tillämpning av två olika beräkningsgrunder för statsbidrag till vägunderhållet. Inom norrlandslänen, där vinterväghållningen självfallet är mera omfattande, äro ifrågavarande utgifter ganska konstanta. De största växlingarna framträda på Öland och Gotland samt inom kustlänen i Götaland, men i dessa trakter pläga som bekant de mera betydande snöfallen inträffa under årets första månader, varför de alltså till stor del äro kända vid tiden för ett beräkande av statsbidrag härför. Riskerna för att vägdistriktet skola oskäligt betungas med kostnader för vintervägunderhållet torde därför icke vara allt för stora. De kunna emellertid väsentligt neutraliseras genom att visst belopp — förslagsvis 1 miljon kronor — av de av Kungl. Maj:t begärda medlen reserveras för tillskott till vägdistrikt, vilka på grund av särskilt ogynnsamma förhållanden — starkt snöfall, svårartade tjälskjutningar, vattenskador och dylikt — fått bära en oproportionerligt stor kostnad för sitt vägunderhåll.

Med förutsättning att ett sådant utjämningsförfarande vinner tillämpning, vill utskottet tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Ett särskilt bärande skäl för de föreslagna nya grunderna finner utskottet ligga i det förhållandet, att automobilskattemedlen numera endast förslå att täcka en mindre del av statens kostnader för vägväsendet och att automobilskattefonden också är helt förbrukad. Större delen av vägstnaderna komma alltså i realiteten att belasta skattebudgeten. I nuvarande ytterst svåra statsfinansiella läge med det redan mycket höga skattetrycket — förhållanden som kunna beräknas

kvarstå många år framåt — synes det välbetänkt, att utan dröjsmål införa ett bidragssystem, som lämnar största möjliga garanti för sparsamhet med allmänna medel.

Utskottet får alltså föreslå att på budgeten anvisas ett som erforderligt ansett bestämt anslag av 47.7 miljoner kronor.

Beträffande de under — — — täckning från automobilskattemedlen.

Med åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å de i ämnet väckta motionerna I: 83 och 139 samt II: 128, 173 och 189, må

a) godkänna det av föredragande departementschefen framlagda förslaget till förordning angående statsbidrag till vägunderhåll och vinterväghållning på landet under år 1941;

b) till *Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 47,700,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;»

2) vid *punkten 10:o* (Stensättning av vägar) av herr *Persson* i Falla;

3) vid *punkten 25:o* (Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnsbyggnader) av herrar *Joh. Nilsson* i Malmö, *Törnkvist* och *Åkerström*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Trots de stora kapitalbelopp, som under de gångna åren nedlagts å fiskehamnsbyggnader, återstå tvivelsutan stora behov av dylika hamnanläggningar att tillfredsställa. De hamnbyggnader, som utföras med arbetslöshetsmedel, torde i regel utgöras av större sådana. Högst få om ens något sådant byggnadsföretag torde vara att påräkna efter större delen av ostkusten. Behovet av fiskehamnar — särskilt mindre sådana — är på grund av bristen på drivmedel för fiskebåtarna nu större än eljest. Det synes därför utskottet lämpligt, att ett något större belopp än det av Kungl. Maj:t föreslagna eller 200,000 kronor anvisas för nu ifrågavarande ändamål, varvid utskottet förutsätter att anslaget företrädesvis användes för understödjande av mindre hamnbyggnadsföretag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 190 må till *Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor;»

4) vid *punkten 48:o* (Inköp av gatsten) av herrar *Johan Bernhard Johansson*, *Bernhard Nilsson*, *Sundberg* och *Persson* i Falla, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Utan att underskatta det särskilt i Bohuslän svårartade arbetslöshetsläge. som den sedan många år tillbaka rådande depressionen inom stenindustrin dragit med sig, måste dock utskottet finna fog föreligga för en nedsättning av ifrågavarande anslag med 500,000 kronor i förhållande till vad som anvisats för innevarande budgetår och nu av Kungl. Maj:t ånyo begärts. Redan de vanskligheter och vittutseende ekonomiska konsekvenser i form av fortsatta anslag till stenbeläggningar m. m., som de alltjämt växande statliga stenlagren draga med sig, synas göra en dylik reduktion motiverad. För erforderlig hjälp till de arbetslösa torde få utfinnas andra utvägar, varvid man främst måste taga sikte på att skaffa arbete inom andra sysselsättningsgrenar, där brist på arbetskraft råder.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Inköp av gatsten* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.»
